

“Les llavors antigues guarden la memòria de la seva adaptació”

El banc de llavors de la Garrotxa, incorporat al consorci Sigma, recull i conserva granes antigues amb l'objectiu de mantenir la sobirania alimentària, la sostenibilitat i la biodiversitat

---

D'on van sorgir els bancs de llavors? En la postguerra alguns enginyers agrònoms observaven com canviava la realitat de les plantes cultivades. Feien un treball arqueològic per trobar l'origen del blat, la civada, etc. Es va concretar amb una cerca exhaustiva de les espècies que en aquells moments, anys quaranta i cinquanta, s'estaven conreant. Es va fer un treball de prospecció brutal. Aquesta gent ho recollia tot i ho portaven a l'Instituto Nacional de Semillas, a Madrid. A Catalunya també es va fer, i les llavors són a l'INS. L'interès del banc de llavors de la Garrotxa també és arqueològic? No. Ens vam plantejar que en aquesta fase de canvi climàtic hem fet coses que posen en risc la sobirania alimentària. No es pot jugar amb les coses de menjar. Hem prioritzat plantes de molt rendiment però que demanen adobs molt potents, grans consums d'aigua, insecticides, herbicides i que en molts casos són híbrids, i el pagès no les pot reproduir. Tot això va a molta velocitat, i tindrem dificultats per poder garantir el sistema alimentari de la població en llibertat. Des d'aquesta perspectiva vam creure que una de les maneres de garantir recursos era guardant llavors antigues, i quantes més, millor. Per què antigues? Les llavors antigues tenen la memòria històrica genèticament guardada de tots els passos que han fet per adaptar-se a les situacions actuals. Aquesta idea, que nosaltres tenim en petit, és la mateixa del famós banc de llavors de les illes Svalbard. A banda la sobirania alimentària, hi ha altres interessos? També ho contemplem des del punt de vista de la sostenibilitat i la diversitat. El pagès ja no ho pot garantir? Aquí hi ha poc més de l'1% que treballi en agricultura i tenen responsabilitats sobre el 90% de la superfície. Aquest desequilibri és molt important. Què guarden al banc? Tenim 568 mostres d'unes 102 espècies diferents, bàsicament productes d'horta i cereals, però també tenim llavors d'espècies salvatges amenaçades. En aquest capítol som pocs els que ens hi dediquem: el Botànic de Barcelona, el Mar i Murtra, l'Arborètum de Lleida i nosaltres. Hi ha particulars que fan col·leccions, però no tenen les garanties de preservació d'un banc. Treballem amb llavors guardades en temps dels avis, com a màxim. Amb la Universitat de Lleida hem fet feina molt interessant amb el blat de moro de la creu. Intentem trobar una llavor de blat de moro que no sigui híbrida i es pugui plantar amb llibertat total. Com a curiositat, tenim algunes donacions com la col·lecció de llavors de Paluzzie, que data d'uns 150 anys. Dubto, però, que puguin germinar. Per a les espècies salvatges és més difícil la reproducció. Ho hem aconseguit amb falgueres, que no és gens fàcil. Quines garanties de futur tenen aquestes llavors? Podem tenir-les congelades 500 anys mínim, segons els experts. Quan es descongelin estaran adaptades al moment en què les vam guardar. Per això hem de fer revisions permanents del banc. Treure una part de les congelades, torna-les a plantar, veure'n el comportament i tornar-les a conservar. Els particulars, tenim accés a les llavors? Sí. Donem unes 200 granes al particular a canvi que ens en torni el doble quan hagin arribat a la maduresa. No sempre acceptem el reton perquè s'ha de garantir que no hi hagi encreuaments ni altres històries estranyes. Pots venir a buscar llavors d'una escarola de fa mig segle, tot i que després et puguis trobar que el gust és un desastre, ja que amb el pas dels anys els gustos canvien. Que sigui vella no vol dir que sigui més bona. Ens interessa l'intercanvi. Nosaltres donem i procurem que altres ens donin. Com aconsegueixen les llavors? Tot funciona pel boca orel·la. La comarca la tenim força controlada, però fora d'aquí hi ha molta feina per fer. La Garrotxa no és una comarca especialment hortícola. En aquest sentit són més interessants l'Empordà, el Gironès o la Selva. Es veuen com uns resistents? En part sí, com els gals, i això lliga amb la voluntat

del territori. Aquí es va aconseguir tancar un McDonald's. Els francesos ho tenen més clar, això de la conservació. Ho tenen molt més regulat i legislat. Aquí no hi ha cap legislació que identifiqui el que és una llavor antiga i el que no. Això ens ho inventem, i comercialitzar una llavors antiga no es pot fer perquè no té els requeriments fitosanitaris. Alguns dels productors artesanals es troben amb el mateix, ja que els demanen les mateixes condicions que a una multinacional. A França ho tenen més ben resolt.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 14-10-2019, Pàgina 52

-El Punt Avui. Nacional 14-10-2019, Pàgina 40

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/territori/article/11-mediambient/1679910-les-llavors-antigues-guarden-la-memoria-de-la-seva-adaptacio.html>